

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR**NARGIZA GULAMOVA BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2020/33373
Karar Tarihi	: 30/3/2023
Başkan	: Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler	: Muammer TOPAL Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ İrfan FİDAN
Raportör	: Berrak YILMAZ
Başvurucu	: Nargıza GULAMOVA
Vekili	: Av. Ahmet UYGUR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, Türkiye'ye giriş yasağı nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. 1984 yılında doğan başvuru, Özbekistan vatandaşıdır. Başvuru 5/9/2014 tarihinde ev işlerinde çalışma izni almış olup bu tarihten beri Türkiye'de çalışmaktadır. Başvurucunun 31/8/2018 tarihinde yaptığı çalışma izni süresinin uzatılması talebi İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün (Genel Müdürlük) olumsuz görüşü nedeniyle reddedilmiştir.

3. Genel Müdürlük 24/8/2016 tarihinde 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 9. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince başvuru hakkında G-82 (millî güvenlik aleyhine faaliyet) tahdit kayıtlı yurda giriş yasağı koymuştur. Başvuru hakkındaki G-82 tahdit kaydı tüm versiyonlarıyla birlikte 22/2/2022 tarihinde kaldırılmıştır.

4. İstanbul Valiliği 25/7/2019 tarihinde başvuru hakkında söz konusu kayıt nedeniyle 6458 sayılı Kanun'un 54. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca kamu düzeni veya kamu güvenliğini ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturduğu değerlendirilerek sınır dışı kararı almıştır.

5. Başvuru, nişanlı Türk vatandaşı İ.A. ile 20/2/2020 tarihinde resmî nikahla evlenmiştir. Başvuru formunda başvurunun evlilik birliğinin devam ettiği ve hamile olduğu belirtilmiştir.

6. Başvurucu, sınır dışı edilme kararının iptali istemiyle 29/7/2019 tarihinde İstanbul 1. İdare Mahkemesinde dava açmıştır. Mahkeme 25/10/2019 tarihinde davanın reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararda; başvurusunun 23/7/2019 tarihinde İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğüne giderek turizm amaçlı ikamet izni talebinde bulunduğu, başvuru hakkında GöçNet sisteminde yapılan tahdit ve giriş çıkış sorgulama ekranındaki incelemelerde aktif G-82 kodunun bulunduğu anlaşılmaması üzerine gerekli işlemlerin yapılabilmesi için pasaportuyla birlikte kolluk personeline teslim edildiği, ifadesinin alınmasının akabinde sınır dışı işlemlerinin yapılabilmesi için davalı idareye teslim edildiği ve hakkında sınır dışı kararı alındığı belirtilmiştir. Kararda devletin hükümlerlik yetkisi uyarınca ülke için tehlike oluşturacağı kanaatine varılan yabancıları sınır dışı etme yetkisi bulunduğu, yabancıların sınır dışı edilebilmesi için ülkede kamu düzeni ve güvenliği açısından tehdit oluşturan bir eyleminin olması gerektiği gibi bu hususta bir yargı kararı da aranmayacağı, yabancıların kamu düzeni ve güvenliği için tehdit oluşturduğuna yönelik şüphe bulunmasının yeterli olduğu, netice itibarıyla davacının kamu düzeni ve güvenliği açısından tehdit oluşturduğu değerlendirildiğinden davacı hakkında tesis edilen dava konusu işlemler hukuka aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir.

7. Başvurucu 20/9/2019 tarihinde Ankara 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) yurda giriş yasağı kararının kaldırılması talebiyle dava açmıştır.

8. Mahkeme, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığından başvurusunun 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname ile kapatılan eğitim kurumunda (Özel Cahit Nakıboğlu Ortaokulu) hangi görev ve unvanlarda çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin gönderilmesini talep etmiştir. 5/5/2020 tarihinde gelen cevap yazısında, başvurusunun söz konusu eğitim kurumunda çalıştığının tespit edilemediği belirtilmiştir.

9. Mahkeme 6/5/2020 tarihinde davanın kabulüne ve dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Kararda başvurusunun G-82 *millî güvenliğimiz aleyhine faaliyet* tahdit kaydı ve akabinde giriş yasağı konulmasına dayanak teşkil eden Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 18/8/2016 tarihli yazısı ile Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesi Başkanlığının 6/10/2016 tarihli yazısının incelenmesinden başvurusunun kapatılan eğitim kurumlarında çalıştığının ve kaydının olduğunun belirtildiği, bunun dışında millî güvenlik aleyhine nasıl bir faaliyet gösterdiğine ilişkin somut herhangi bir belirlemenin yapılmadığı ifade edilmiştir. Bu durumda davalı idare tarafından dava konusu işlem tesis edilirken başvuru hakkındaki tahdit kaydına dayanıldığı, başvurusunun millî güvenlik aleyhine faaliyette bulunup bulunmadığına ilişkin herhangi bir araştırma, somut belirleme yapılmadığının anlaşıldığı vurgulanmıştır.

10. Genel Müdürlüğün bu kararı istinaf etmesi üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesince (Bölge İdare Mahkemesi) 10/9/2020 tarihinde istinaf talebi kabul edilerek mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın reddine karar verilmiştir. Kararda somut olay ve mevzuat hükümlerine yer verildikten sonra seyahat hürriyetini düzenleyen Anayasa hükmü ve Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin ilgili hükmü incelendiğinde, seyahat hürriyetinin vatandaşın bir hak olduğunun, başka ifade ile vatandaşın yurda girme ve yurttan çıkma hakkının istisnalar haricinde sınırlandırılmayacağı üzerinde durulduğu, yabancıların yurda girme hakkı olduğuna dair bir hükmün bulunmadığı ifade edilmiştir. Somut olayda, dava dosyasında yer alan bilgi ve belgelerden kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması bağlamında, davacı hakkında devlet güvenlik birimlerinin raporları dikkate alınmak suretiyle hükümlerlik yetkisi dâhilinde

tesis olunduğu anlaşılan dava konusu işlemde ulusal ve uluslararası metinlere aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

11. Başvurucu, nihai hükmü 8/10/2019 tarihinde öğrendikten sonra 2/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

13. Ödeme gücünden yoksun olduğunu belirten başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir (*Mehmet şerif Ay*, B. No: 2012/1181, 17/9/2013).

14. Başvurucu; yurda giriş yasağı ve hâlen aktif olan sınır dışı kararı nedeniyle sınır dışı edilmesi hâlinde bir daha ülkeye girme imkânı olmayacağından Türk vatandaşı eşinden ayrı kalması nedeniyle aile birliğinin dağılacasını ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde, başvurucunun mağdur statüsünün devam edip etmediği ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

15. Başvuru, aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmiştir.

16. Başvurucunun yurda giriş yasağına dayanak teşkil eden tahdit kaydının kaldırıldığı 22/2/2022 tarihine kadar geçen süreçte yaşadığı mağduriyet dikkate alındığında açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

17. Anayasa'nın 20. maddesiyle güvence altına alınan *aile hayatı*, hâlihazırda mevcut, gerçek, fiilen yakın ve kişisel bağların kurulduğu aile birlikteliklerini içermektedir (*Oksana Chicheishvili*, B. No: 2014/19023, 20/12/2017, ř 31).

18. Sınır dışı veya yurda giriş yasağı tahdit kararı nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddialarını içeren başvuruların incelenmesinde çözümlenmesi gereken ilk husus, sınır dışı işleminin tesis edildiği tarihte yabancı kişinin bulunduğu ülkede bir özel ve/veya aile hayatının mevcut olup olmadığının ortaya konulmasıdır (*Peri Kırık*, B. No: 2015/19795, 9/1/2019, ř 32; *A.A.A.*, B. No: 2018/36516, 15/3/2022, ř 43).

19. *Sherapat Yagmyrova* (B. No: 2017/11905, 21/7/2020, ř 39) kararında açıklanan ilkeler doğrultusunda başvurucunun Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında *mevcut aile hayatı* bulunduğu anlaşılmaktadır.

20. Somut olayda başvurucunun 2014 yılından bu yana Türkiye'de çalışma izni kapsamında çalıştığı, 2020 yılında Türk vatandaşı nişanlısı ile resmî nikahla evlendiği ve başvuru formundaki beyanına göre hamile olduğu anlaşılmıştır. Başvurucunun Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında *mevcut aile hayatının* olduğu açıktır. Bu durumda başvurucu hakkındaki yurda giriş yasağı tahdit kararının aile hayatına saygı hakkına müdahale teşkil ettiği kanaatine varılmıştır.

21. Hakkındaki yurda giriş yasağı tahdit kararı nedeniyle başvurucunun aile hayatına saygı hakkına yönelik müdahalelerin kanuniliği, meşru amacı, demokratik toplum

düzeninin gereklerine uygunluğu ve ölçülülüğünün denetiminde gözetilmesi gereken genel ilkeler Anayasa Mahkemesince birçok kararda ayrıntılı olarak açıklanmıştır (benzer yöndeki kararlar için bkz. *Gulnura Toktomambetova*, B. No: 2018/29906, 15/3/2022, §§ 62, 63; *Demet Hussien Najem*, B. No: 2019/438, 27/7/2022, §§ 41, 42; *A.A.A.*, §§ 48-53).

22. Anayasa Mahkemesi yurda giriş yasağı tahdit kararı nedeniyle aile hayatına saygı hakkına yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninde gerekli olup olmadığına ilişkin kriterleri *A.G.* (B.No: 2018/6143, 16/12/2020) ve *A.A.A.* kararında belirlemiştir. Buna göre devletin egemenliğinden kaynaklanan yabancıların ülkeye girişi ve ikametini denetleme yetkisi bu konuyla ilgili konulmuş kanun hükümlerine aykırı davranışlara caydırıcı yaptırımlar kapsamında kamu düzeni ve millî güvenlik yönünden tehlikeli olduğu tespit edilen yabancıların sınır dışı edilmesi mümkündür. Bununla birlikte sınır dışı edilen yabancıların ülkede güçlü ailevi bağlara sahip olduğu durumlarda aile hayatı ile sınır dışı veya ülkeye girişin yasaklanması kararı bağlamında gözetilen kamusal menfaat arasında adil bir denge kurulması gerekmektedir. Bir yabancıнын terörist faaliyetlerle ilgili olarak ve millî güvenliğin korunması amacıyla sınır dışı edilmesinde veya ülkeye girişinin yasaklanmasında kamu makamlarının mutlaka somut olayın koşulları içinde kişinin millî güvenliği tehlikeye atacak nitelikteki faaliyetlerde bulunduğu dair yeterli ve ciddi bilgileri yargı mercilerine sunması gerekir. Derece mahkemelerince de kamu makamlarınca müdahale ile ilgili olarak ileri sürülen sebepleri inceleyerek konuyla ilgili beyanların neden kabul edildiği veya reddedildiğine dair gerekçelerini kararlarında göstermeleri zorunludur (*A.G.*, §§ 50-54; *A.A.A.*, §§ 50-57).

23. Somut olayda hakkındaki yurda giriş yasağı tahdit kararına ilişkin uygulama nedeniyle başvurunun aile hayatına yönelik müdahalenin 6458 sayılı Kanun hükümlerine dayandığı anlaşılmıştır. Düzenlemenin kanunilik ölçütünü karşıladığı ve millî güvenliğin sağlanmasına yönelik meşru amacının bulunduğu açıktır. Bu belirlemenin ardından müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığı yönünden inceleme yapılacaktır.

24. Somut olayda başvuru hakkındaki *millî güvenlik aleyhine faaliyet* tahdit kaydının gerekçesi başvurunun 667 sayılı KHK ile kapatılan eğitim kurumlarında çalıştığına ilişkin kaydın bulunmasıdır. Başvurucu; savunmalarında ısrarla Türkiye'ye geldiğinden beri hep aynı kişinin yanında çalıştığını, söz konusu eğitim kurumunda çalışmadığını belirtmektedir. Nitekim Mahkemenin bu kapsamda idareye yazdığı yazıya verilen cevapta (bkz. § 8) başvurunun söz konusu eğitim kurumunda çalıştığının tespit edilemediği yönünde bilgi verildiği görülmektedir.

25. Bölge İdare Mahkemesi tarafından ise kararda somut olayla ilgili belirleme yapılmamış, seyahat hürriyetinin sadece vatandaşa tanınan bir hak olduğu, yabancıların yurda girme hakkını kapsamadığı ve işlemin devletin hükümlerlik yetkisi dâhilinde tesis edildiği belirtilmiştir. Bu bağlamda Bölge İdare Mahkemesi tarafından istihbari bilgiye konu olan kişinin söz konusu eğitim kurumunda çalışıp çalışmadığının kesin olarak belirlenmesine yönelik bir araştırma yapılmadığı anlaşılmaktadır.

26. Bunun yanı sıra başvurunun eşinin Türk vatandaşı olduğu ve başvurunun hamile olduğu belirtilmesine rağmen Bölge İdare Mahkemesinin kararında işlemin başvurunun aile hayatı üzerinde doğuracağı etkiler bakımından bir incelemenin ve dengelemenin de yapılmadığı, başvurunun belirtilen husustaki talep ve itirazlarının karşılanmadığı, aile hayatına saygı hakkı ile ilgili hiçbir gerekçeye yer verilmediği anlaşılmıştır.

27. Bu itibarla somut olayda başvurunun ileri sürdüğü esaslı itirazların Bölge İdare Mahkemesi tarafından değerlendirilmediği ve yurda giriş yasağı tahdit kararı ile ilgili idari ve yargısal kararda yer verilen gerekçelerin aile hayatına saygı hakkı bağlamında yeterli olmadığı, kamu düzeni ve güvenliğinin korunması hususundaki kamusal menfaat ile başvurunun aile hayatına saygı hakkı arasında bir dengeleme yapılmadığı gibi kararlarda yer verilen unsurlar bu dengelemeye imkân verecek kadar ayrıntılı ve açık değildir.

28. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

29. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 10.000 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat talep etmiştir.

30. Tespit edilen ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin usul ve esaslar 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinde yer almaktadır.

31. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

32. Aile hayatına saygı hakkı yönünden ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında net 18.000 TL manevi tazminatın başvurucaya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiamın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin aile hayatına saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak amacıyla Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesine (E.2020/2418, K.2020/1360) ileilmek üzere Ankara 1. İdare Mahkemesine (E.2019/2064, K. 2020/975) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya net 18.000 TL manevi tazminatın ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. 9.900 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 30/3/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.